

บทที่ 4

การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทย (พ.ศ.2537-2541)

ภาพรวมของตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทย

ตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 มีการเติบโตในระดับสูง โดยขยายตัวถึง 139% ในช่วงเวลาเพียง 5 ปี ทั้งนี้ มูลค่าตลาดภาพยนตร์ (รายได้รวมจากค่าตั๋วชมภาพยนตร์ หรือ Box Office) ในประเทศไทยโดยประมาณเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.1 มูลค่าตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทย พ.ศ.2537-2541

พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง (%)
2537	1,000	NA.
2538	1,500	50.00
2539	1,900	26.66
2540	2,172	14.32
2541	2,390	10.04

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ รชต อีระบุตร ผู้จัดการฝ่ายขายอาวุโส
บริษัทภาพยนตร์ โคลัมเบีย โทรสตาร์ บัวนา วิสต้า (ประเทศไทย) จำกัด

รชต อีระบุตร (สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2542) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทยมีการเติบโตถึง 139% ในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 นั้น เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านภาพยนตร์, โรงภาพยนตร์ และการตลาด

ปัจจัยทางด้านภาพยนตร์

ตัวภาพยนตร์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชมภาพยนตร์ได้มากขึ้น ทั้งทางด้านเทคนิคพิเศษ และด้านเนื้อหาสาระ ผู้สร้างภาพยนตร์ในต่างประเทศเน้นสร้างภาพยนตร์ ซึ่งตรงกับ

รสนิยมของผู้ชมมากขึ้น เช่น ภาพยนตร์ประเภทต่อสู้ (Action) และภาพยนตร์ที่ใช้เทคนิคพิเศษ (Special Effect) มากขึ้น ซึ่งเป็นประเภทภาพยนตร์ที่คนไทยนิยมชมมากที่สุด

ปัจจัยทางด้านโรงภาพยนตร์

การเกิดโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์ (Multiplex Theatre) ในประเทศไทย โดยบริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลด์เด็น วิลเลจ จำกัด เป็นผู้บุกเบิกตลาดด้วยการเปิดโรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์ ในเครืออิจิวี่ขึ้นเป็นรายแรกในประเทศไทย ที่ศูนย์การค้าฟิวเจอร์ พาร์ค บางแค ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญครั้งหนึ่งของธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทย

โรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์ ได้ทำให้ค่านิยมในการชมภาพยนตร์ของคนไทยเปลี่ยนไป เนื่องจากแนวคิดของการสร้างโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์นั้น มุ่งให้โรงภาพยนตร์เป็นมากกว่าโรงภาพยนตร์แบบก่อนๆ ด้วยแนวความคิด One Stop Shopping ทำให้การชมภาพยนตร์กลายเป็นส่วนหนึ่งของการจับจ่ายใช้สอย หรือการพักผ่อนทำกิจกรรมนอกบ้าน

นอกจากนี้ โรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์ยังเป็นโรงภาพยนตร์ที่มีการใช้เทคโนโลยี ทั้งด้านภาพ เสียง และระบบการจัดการโรงภาพยนตร์ ที่ทันสมัย มีคุณภาพสูง ทำให้ผู้ชมภาพยนตร์เกิดความตื่นตัวอย่างมาก ผู้ชมนิยมออกจากบ้านมาชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์มากขึ้น ทำให้ตลาดภาพยนตร์มีการขยายตัวในระดับสูง

ปัจจัยทางการตลาด

การทำการตลาด และการส่งเสริมการขายภาพยนตร์ ของผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ในประเทศไทยมีระดับความเข้มข้นมากขึ้น และพยายามหาแนวทางใหม่ๆ ในการทำการตลาดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการทำการตลาดภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Product) ชนิดหนึ่ง ทำให้ตลาดเกิดความตื่นตัว และมีการบริโภคภาพยนตร์มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปริมาณภาพยนตร์ที่เข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย ในช่วง 2 ปีหลังสุดนั้น ได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยอย่างรุนแรง ทำให้ภาพยนตร์แต่ละเรื่องเข้าฉายเป็นเวลานานขึ้น แต่ที่น่าสังเกตคือ ปริมาณภาพยนตร์ที่ลดลงส่วนมากจะเป็นภาพยนตร์จากฮ่องกง และภาพยนตร์ไทย นอกจากนี้ ยังเป็นเพราะบริษัทจัดจำหน่ายภาพ

ยนตร์อิสระชื่อภาพยนตร์ต่างประเทศ เข้ามาฉายน้อยลงด้วย (สุชาติ ภูมิชัย, สัมภาษณ์ 3 มีนาคม 2542)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในด้านรายได้ของภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิดภาพยนตร์ (ซึ่งจะนำเสนอในลำดับต่อไป) จะพบว่าการขยายตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย เกิดจากการขยายตัวของภาพยนตร์จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการขยายตัวทั้งในด้านมูลค่าตลาดรวม และในด้านส่วนแบ่งตลาด

นิรันดร์ กอธีระกุล (ประชาชาติธุรกิจ, 12 มิถุนายน 40) แสดงทัศนะถึงการขยายตัวนี้ว่า เป็นผลมาจากปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้าน Software หรือภาพยนตร์ ส่วนใหญ่ภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาจะสร้างจากหนังสือขายดี มีพื้นฐานเชิงพาณิชย์อยู่แล้ว บริษัทผู้สร้างพร้อมจะทุ่มเงินทุน และมีเครือข่ายทั่วโลก เทคนิคพิเศษ (Special Effect) พัฒนาไปไกลมาก รวมทั้งมีระบบจัดจำหน่ายที่เป็นระบบ
- 2) ปัจจัยด้าน Hardware หรือโรงภาพยนตร์ เป็นโรงภาพยนตร์ที่ได้มาตรฐานระดับโลก ทันสมัย และปลอดภัย
- 3) ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรทำให้คนส่วนใหญ่เลือกชมภาพยนตร์ประเภทฟอร์มยักษ์ (Blockbuster) มากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็อาจส่งผลกับภาพยนตร์ระดับกลางและเล็กบ้าง

อย่างไรก็ตาม ธุรกิจภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ยังคงมีแนวโน้มที่จะสามารถขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะอยู่ในช่วงของการชะลอตัวจากผลของสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ แต่เชื่อว่าเมื่อสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น ธุรกิจนี้จะสามารถกลับมาขยายตัวได้ในระดับสูงอีกครั้ง เนื่องจากภาพยนตร์ยังคงเป็นความบันเทิงราคาถูกนั่นเอง (รชต วีระบุตร, สัมภาษณ์ 17 กุมภาพันธ์ 2542)

การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย

สำหรับการวิเคราะห์การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลรายชื่อภาพยนตร์ ที่เข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย ใน

ช่วงปี พ.ศ.2537-2541 จากนิตยสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ 3 ชื่อฉบับ ประกอบด้วย นิตยสารเอนเตอร์เทน ฉบับที่ 329 วันที่ 30 ธันวาคม 2537, ฉบับที่ 365 วันที่ 30 ธันวาคม 2538, ฉบับที่ 401 วันที่ 30 ธันวาคม 2539, และฉบับพิเศษ เดือนมกราคม 2542, นิตยสารสตาร์พิคส์ ปีที่ 32 ฉบับที่ 26 เดือนมกราคม 2541 และนิตยสารซีเนแม็ก ปีที่ 4 ฉบับที่ 92 ปักษ์หลัง เดือนธันวาคม 2540

ทั้งนี้ จะจำแนกการวิเคราะห์การกระจุกตัวใน 3 ประเด็นต่อไปนี้

- 1) การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามประเทศต้นกำเนิดภาพยนตร์
 - 1.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์
 - 1.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ (Box Office)
- 2) การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์
 - 2.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์
 - 2.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ (Box Office)
- 3) การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามบริษัทโรงภาพยนตร์
 - 3.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณโรงภาพยนตร์
 - 3.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของโรงภาพยนตร์ (box Office)

- 1) การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามประเทศต้นกำเนิดภาพยนตร์

การวิเคราะห์การกระจุกตัวในข้อนี้ จะจำแนกภาพยนตร์ตามประเทศต้นกำเนิดภาพยนตร์ โดยอาศัยข้อมูลจากแผนกควบคุมภาพยนตร์ กองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ในประเทศไทยจะต้องจัดแจ้ง เมื่อนำภาพยนตร์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศไปรับการตรวจพิจารณา (Censor) ก่อนนำออกฉายตามโรงภาพยนตร์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม พบว่ามีภาพยนตร์หลายเรื่อง ที่ไม่สามารถค้นข้อมูลประเทศต้นกำเนิดได้จากแหล่งนี้ จึงต้องอาศัยข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ www.imdb.com (IMDb ย่อมาจาก Internet Movies Database)

1.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิด

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีข้างต้น ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.2 ปริมาณภาพยนตร์ ที่เข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย
จำแนกตามประเทศต้นกำเนิด

จำนวน : เรื่อง / สัดส่วน : ร้อยละ

		2537	2538	2539	2540	2541	รวม
อเมริกา	จำนวน	140	168	184	168	131	791
	สัดส่วน	50.00	55.08	54.60	63.16	71.98	57.74
ฮ่องกง	จำนวน	96	84	91	39	18	328
	สัดส่วน	34.29	27.54	27.00	14.66	9.89	23.94
ไทย	จำนวน	34	37	30	23	11	135
	สัดส่วน	12.14	12.13	8.90	8.65	6.04	9.85
อื่นๆ	จำนวน	5	7	5	7	14	38
	สัดส่วน	1.79	2.30	1.48	2.63	7.69	2.77
NA.	จำนวน	5	9	27	29	8	78
	สัดส่วน	1.79	2.95	8.01	10.90	4.40	5.69
รวม	จำนวน	280	305	337	266	182	1,370
	สัดส่วน	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้พบว่า ตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 นั้น มีภาพยนตร์จากประเทศต่างๆเข้าฉายทั้งสิ้น 1,370 เรื่อง โดย 91.53% ของจำนวนนี้เป็นภาพยนตร์จาก 3 ประเทศ คือ ภาพยนตร์จากประเทศสหรัฐอเมริกา 791 เรื่อง จากฮ่องกง 328 เรื่อง และจากไทย 135 เรื่อง ซึ่งนับว่ามีการกระจุกตัวในระดับที่สูงมาก

อีก 2.77% หรือเท่ากับ 38 เรื่อง เป็นภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากสามประเทศข้างต้น ได้แก่ จากอังกฤษ 8 เรื่อง, ญี่ปุ่น 4 เรื่อง, ฝรั่งเศส 2 เรื่อง, อิตาลี 2 เรื่อง, แคนาดา 2 เรื่อง, สเปน 1 เรื่อง, ออสเตรเลีย 1 เรื่อง, อินเดีย 1 เรื่อง, ไต้หวัน 1 เรื่อง และภาพยนตร์ที่มาจาก

ประเทศต้นกำเนิดมากกว่าหนึ่งประเทศ หรือเป็นภาพยนตร์ที่มีการร่วมทุนกันสร้างมากกว่าหนึ่งประเทศอีก 16 เรื่อง

โดยหากจำแนกเป็นรายปี ภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ ในแต่ละปี จะประกอบด้วย

พ.ศ.2537 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ญี่ปุ่น 1 เรื่อง, ไต้หวัน 1 เรื่อง, อังกฤษ 2 เรื่อง และร่วมกันสร้างระหว่าง ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ 1 เรื่อง

พ.ศ.2538 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ ญี่ปุ่น 1 เรื่อง, อังกฤษ 1 เรื่อง, อิตาลี 1 เรื่อง, ร่วมกันสร้างระหว่างอังกฤษและเยอรมนี 1 เรื่อง, อิตาลีและฝรั่งเศส 1 เรื่อง, ไอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง และ ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง

พ.ศ.2539 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ญี่ปุ่น 2 เรื่อง, ร่วมกันสร้างระหว่างจีนและฝรั่งเศส 1 เรื่อง, เม็กซิโกและสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง และ เยอรมนีและสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง

พ.ศ.2540 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ แคนาดา 2 เรื่อง, สเปน 1 เรื่อง, อินเดีย 1 เรื่อง, ออสเตรเลีย 1 เรื่อง, อังกฤษ 1 เรื่อง และร่วมกันสร้างระหว่างอังกฤษและสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง

พ.ศ.2541 จำนวน 14 เรื่อง ได้แก่ ฝรั่งเศส 2 เรื่อง, อังกฤษ 4 เรื่อง, อิตาลี 1 เรื่อง, ร่วมกันสร้างระหว่างฝรั่งเศส เยอรมนี และฮังการี 1 เรื่อง, เยอรมนีและอังกฤษ 1 เรื่อง, สหรัฐอเมริกาและอิตาลี 1 เรื่อง, อังกฤษและสหรัฐอเมริกา 1 เรื่อง, อิตาลี ฝรั่งเศส และสวิตเซอร์แลนด์ 1 เรื่อง, แคนาดาและอังกฤษ 1 เรื่อง และ แคนาดา อังกฤษ และฝรั่งเศส 1 เรื่อง

ส่วนที่เหลืออีก 5.69% หรือเท่ากับ 78 เรื่อง เป็นภาพยนตร์ที่ไม่มีข้อมูล ที่จะสามารถระบุประเทศต้นกำเนิดได้

กล่าวสำหรับภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกานั้น สามารถครองส่วนแบ่งตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทย ด้านปริมาณภาพยนตร์เป็นอันดับที่ 1 มาโดยตลอด โดยมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่า 50% มาโดยตลอด นอกจากนี้ ภาพยนตร์จากประเทศสหรัฐอเมริกายังมีแนวโน้มที่จะสามารถขยายส่วนแบ่งตลาด ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537-2541 ภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริการครองส่วนแบ่งตลาดด้านปริมาณภาพยนตร์ 50.00%, 55.08%, 54.60%, 63.16%

และ 71.98% ตามลำดับ และมีการขยายตัวในปี พ.ศ.2538-2541 ในอัตรา 10.16%, -0.87%, 15.68 และ 13.96 ตามลำดับ

จึงสามารถสรุปได้ว่า ตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 มีการกระจุกตัวโดยภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาในอัตราสูง และการกระจุกตัวนี้ยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องด้วย

ขณะที่ภาพยนตร์จากฮ่องกงและไทย ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดด้านปริมาณภาพยนตร์ในลำดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับนั้น กลับมีแนวโน้มการหดตัวของส่วนแบ่งตลาดลงอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 ภาพยนตร์จากฮ่องกงมีส่วนแบ่งตลาด 34.29%, 27.54%, 27.00%, 14.66% และ 9.89% ตามลำดับ ส่วนภาพยนตร์จากประเทศไทย มีส่วนแบ่งตลาดในช่วงเดียวกัน 12.14%, 12.13%, 8.90%, 8.65% และ 6.04% ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าส่วนแบ่งตลาดด้านปริมาณภาพยนตร์ของภาพยนตร์จากฮ่องกง มีการหดตัวที่ค่อนข้างรุนแรงกว่าภาพยนตร์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 ซึ่งมีการหดตัวในอัตรา 45.70% และ 32.54% ตามลำดับ ขณะที่ส่วนแบ่งตลาดด้านปริมาณภาพยนตร์ของภาพยนตร์ไทย ก็มีการหดตัวอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยมีการหดตัวช่วงปี พ.ศ.2538-2541 ในอัตรา 0.08%, 26.63%, 2.81% และ 30.17 ตามลำดับ

สำหรับส่วนแบ่งตลาดด้านปริมาณภาพยนตร์ของภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากสหรัฐอเมริกา ฮ่องกง และไทย มีการขยายตัวในลักษณะที่ไม่แน่นอน ทำให้ยังไม่สามารถสรุปแนวโน้มได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม พบว่าในช่วง 2 ปีหลังสุดนั้นภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ มีการขยายตัวในระดับสูงมาก คือมีการขยายตัว 77.70% และ 192.40% ตามลำดับ แต่ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากว่าภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ นั้น ยังคงมีปริมาณภาพยนตร์ และส่วนแบ่งตลาดที่น้อยมากนั่นเอง

สภาพการกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิดเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทยที่ขาดความหลากหลาย ทำให้ผู้ชมภาพยนตร์ในประเทศไทย มีทางเลือกในการรับชมภาพยนตร์อย่างจำกัด นั่นคือ ภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา, ฮ่องกง และไทย ส่วนภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากนี้มิใช่ชมเฉลี่ยเพียงปีละ 7.6 เรื่องเท่านั้น หรือเฉลี่ยเท่ากับต้องรอถึงเกือบ 2 เดือนจึงจะมีโอกาสได้รับชม 1 เรื่อง

1.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ (Box Office) จำแนกตามประเทศต้นกำเนิด

ในการวิจัยครั้งนี้ พบข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลด้านรายได้ของภาพยนตร์หลายประการ โดยพบว่าไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใด ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลรายได้ของภาพยนตร์อย่างเป็นทางการ ขณะเดียวกันรายได้ของภาพยนตร์แต่ละเรื่องนั้น ยังถือเป็นความลับทางธุรกิจของผู้ประกอบการแต่ละราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ประเภทบริษัทอิสระ ทำให้ผู้ประกอบการแต่ละรายต้องประเมินรายได้ของภาพยนตร์ของบริษัทจัดจำหน่ายรายอื่นเอง

สำหรับรายได้ของภาพยนตร์นั้น พบว่าไม่มีการจำแนกรายได้ของภาพยนตร์ตามประเทศต้นกำเนิดภาพยนตร์ อย่างละเอียดแยกย่อยเป็นรายประเทศ มีเพียงการจำแนกร่าวๆ เป็นภาพยนตร์ฝรั่ง ภาพยนตร์จีน และภาพยนตร์ไทยเท่านั้น ทำให้การวิเคราะห์การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิดตามนี้ด้วย

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฝรั่ง หมายถึง ภาพยนตร์จากประเทศทางตะวันตกทั้งหมด ซึ่งหากพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิด ตามข้อมูลในข้อ 1.1 จะพบว่ามากกว่า 90% ของภาพยนตร์ฝรั่ง เป็นภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ส่วนที่เหลือเป็นภาพยนตร์จากประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป

ภาพยนตร์จีน หมายถึง หมายถึงภาพยนตร์จากฮ่องกง และภาพยนตร์จากประเทศอื่นใดที่มีเชื้อชาติจีน และใช้ภาษาจีนเป็นภาษาหลักในภาพยนตร์ ซึ่งหากพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนภาพยนตร์ จำแนกตามประเทศต้นกำเนิด ตามข้อมูลในข้อ 1.1 ก็พบว่ามากกว่า 90% ของภาพยนตร์จีน เป็นภาพยนตร์จากฮ่องกงเช่นกัน

ภาพยนตร์ไทย หมายถึง ภาพยนตร์จากประเทศไทย

การเก็บข้อมูลด้านนี้ ผู้วิจัยได้พยายามสัมภาษณ์ และขออนุเคราะห์ข้อมูลจากผู้ประกอบการในธุรกิจภาพยนตร์หลายราย แต่ผู้ที่ให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ คุณวิสูตร พูลวรลักษณ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทเอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส จำกัด และ กรรมการ บริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด็น วิลเลจ จำกัด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในส่วนนี้มีเพียง 3 ปี คือปี พ.ศ.2539-2541 เท่านั้น โดยส่วน

แบ่งตลาดด้านรายได้ จำแนกตามแหล่งต้นกำเนิดภาพยนตร์ทั้ง 3 แหล่งในช่วงปี พ.ศ. 2539-2541 เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.3 ส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ของภาพยนตร์ (Box Office)
จำแนกตามแหล่งต้นกำเนิด

มูลค่า : บาท / ส่วนแบ่ง : ร้อยละ

		2539	2540	2541
ฝรั่ง	มูลค่า	1,443,605,795	1,749,082,403	2,084,302,932
	ส่วนแบ่ง	75.95	81.54	90.08
ไทย	มูลค่า	360,000,000	327,087,603	134,095,247
	ส่วนแบ่ง	18.94	15.25	5.80
จีน	มูลค่า	97,100,000	68,822,694	95,296,142
	ส่วนแบ่ง	5.11	3.21	4.12
รวม	มูลค่า	1,900,705,795	2,144,992,700	2,313,694,321
	ส่วนแบ่ง	100.00	100.00	100.00

ที่มา : บริษัทเอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส จำกัด

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ฝรั่ง ซึ่งส่วนมากเป็นภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด โดยพบว่ามีการขยายตัวทั้งทางด้านเงินรายได้ และส่วนแบ่งตลาดในระดับสูง ขณะที่ภาพยนตร์ไทยมีการหดตัวทั้งทางด้านเม็ดเงินรายได้ และส่วนแบ่งตลาดในระดับสูง ส่วนภาพยนตร์จีน ซึ่งส่วนมากเป็นภาพยนตร์จากฮ่องกงนั้น มีส่วนแบ่งตลาดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การขยายตัว หรือหดตัวของรายได้ของภาพยนตร์ จากทั้ง 3 แหล่งกำเนิด เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.4 อัตราการขยายตัวของรายได้ (Box Office) และส่วนแบ่งตลาดของภาพยนตร์ จำแนกตามแหล่งกำเนิดภาพยนตร์

หน่วย : ร้อยละ

	2539/2540		2540/2541	
	รายได้	ส่วนแบ่ง	รายได้	ส่วนแบ่ง
ฝรั่ง	21.16	7.36	19.17	10.48
ไทย	-9.14	-19.49	-59.00	-61.99
จีน	-29.12	-37.19	38.47	28.37

ที่มา : จากการคำนวณบนพื้นฐานข้อมูลในตารางที่ 4.3

รชต ชีระบุตร (สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2542) ให้ความเห็นถึงการที่ภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาสามารถครองส่วนแบ่งตลาดได้มากที่สุด คือ มากกว่า 80% ว่าเป็นผลจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) สภาพเศรษฐกิจตกต่ำและราคาตัวชมภาพยนตร์ที่แพงขึ้น ทำให้กำลังซื้อของผู้ชมภาพยนตร์ลดลง ผู้ชมจำเป็นต้องเลือกชมภาพยนตร์ ที่คิดว่าคุ้มค่างับเงินที่เสียไปมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ ผู้ชมจะรู้สึกว่าภาพยนตร์ฝรั่ง หรือภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากสหรัฐอเมริกา มีคุณภาพมากกว่า และคุ้มค่างเงินมากกว่า
- 2) ตัวภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกานั้น ต้องยอมรับว่าเป็นภาพยนตร์ที่มีคุณภาพสูงกว่าภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ เนื่องจากใช้เงินทุนในการสร้างสูงกว่า
- 3) การดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหนือกว่าของภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้ชมภาพยนตร์มีความรู้สึก (Perception) ว่าภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาเป็นภาพยนตร์ที่ดี และมีคุณภาพมากที่สุด ทั้งคุณภาพการสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือเทคนิคพิเศษที่ยอดเยี่ยม เป็นต้นแบบให้กับภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ

สำหรับการหดตัวของส่วนแบ่งตลาดของภาพยนตร์จากฮ่องกงนั้น อานนท์ อัครวานันท์ (สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2542) กล่าวว่า วงการภาพยนตร์ฮ่องกงเริ่มตกต่ำลงในช่วงประมาณ 5 ปี ก่อนหน้าปี ค.ศ. 1997 ซึ่งเป็นปีที่ฮ่องกงจะต้องถูกส่งคืนไปอยู่ภายใต้การปกครองของจีน ช่วงนั้นเป็นช่วงที่คนฮ่องกงเริ่มรู้สึกถึงความไม่มั่นคง และกังวลกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้นักแสดง และทีมงานเริ่มเรียกร้องค่าตัวสูงขึ้น ราคาภาพยนตร์ฮ่องกงจึงสูงขึ้น แต่คุณภาพของภาพยนตร์กลับตก

ต่ำลง รวมทั้งเนื้อหาที่มีความซ้ำซาก คนดูก็เริ่มเบื่อ โอกาสที่ผู้นำเข้าภาพยนตร์ฮ่องกงจะสามารถทำกำไรได้ก็น้อยลง ทำให้มีการนำเข้าภาพยนตร์จากฮ่องกงน้อยลง ส่วนแบ่งตลาดจึงลดลงตามไปด้วย ซึ่งการเสื่อมความนิยมในภาพยนตร์ฮ่องกงนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะประเทศไทย แต่ยังเกิดขึ้นในไต้หวัน สิงคโปร์ หรือแม้แต่ในฮ่องกงเองด้วยเช่นกัน

ส่วนการที่ภาพยนตร์ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงนั้น ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2542) กล่าวว่า เนื่องจากภาพยนตร์ต่างประเทศได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งเป็นผลจากความได้เปรียบในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเงินทุนในการสร้างภาพยนตร์ ซึ่งภาพยนตร์ไทยไม่มีทางเทียบได้ เพราะตลาดของภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกานั้นกว้างกว่ามาก คือ สามารถขายได้ทั่วโลก ทุนในการสร้างภาพยนตร์ภาพยนตร์ระดับธรรมดา ซึ่งตกประมาณ 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นั้น ค่าวนเป็นเงินไทยโดยที่อัตราเดิม 26 บาท ต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ ก็เป็นเงินรวม 1,000 ล้านบาทแล้ว

สุชาติ ภูฒิชัย (สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542) ให้ความเห็นว่าถึง สาเหตุของการหดตัวด้านส่วนแบ่งตลาดของภาพยนตร์ไทยว่า เป็นผลมาจาก

- 1) ข้อจำกัดของโครงเรื่อง (Plot) ซึ่งเป็นผลมาจากกฎหมายด้านการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ (Censor) และการยอมรับของผู้ชม ทำให้เนื้อหาของภาพยนตร์ไทยมักซ้ำซากจำเจ
- 2) ทุนสร้างภาพยนตร์ไทยยังจำกัด ซึ่งเป็นผลจากการมีตลาดจำกัด คือ อยู่แต่เฉพาะในประเทศ ทำให้งานผลิตภาพยนตร์ (Production) มีข้อจำกัด
- 3) คุณภาพของภาพยนตร์ไทย เมื่อเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพยนตร์อเมริกันที่เข้าฉายในประเทศไทยแล้ว ยังด้อยกว่ามาก
- 4) การทำการประชาสัมพันธ์ที่ผิด เช่น ในช่วงที่ภาพยนตร์กำลังจะออกฉาย ก็มีการนำดารามาโปรอกรายการโทรทัศน์มากเกินไป จนบางครั้งทำให้ผู้ชมรู้สึกเบื่อกว่าที่จจะรู้สึกอยากไปชมภาพยนตร์

2) การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์

การวิเคราะห์การกระจุกตัวในข้อนี้ จะจำแนกภาพยนตร์ตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากแผนกควบคุมภาพยนตร์ กองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ซึ่งบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ในประเทศไทยจะต้องจัดแจ้ง เมื่อนำภาพยนตร์ที่นำเข้าจากต่างประเทศไปรับการตรวจพิจารณา ก่อนนำออกฉายตามโรงภาพยนตร์เป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า มีภาพยนตร์หลายเรื่องที่ไม่สามารถค้นข้อมูลได้จากแหล่งนี้ จึงต้องอาศัยข้อมูลจากนิตยสารเกี่ยวกับภาพยนตร์จำนวน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ นิตยสารเอ็นเตอร์เทน ฉบับที่ 329 วันที่ 30 ธันวาคม 2537, ฉบับที่ 365 วันที่ 30 ธันวาคม 2538, ฉบับที่ 401 วันที่ 30 ธันวาคม 2539, และฉบับพิเศษ เดือนมกราคม 2542, นิตยสารสตาร์พิกส์ ปีที่ 32 ฉบับที่ 26 เดือนมกราคม 2541 และนิตยสารซีเนแม็ก ปีที่ 4 ฉบับที่ 92 ปีถัดหลัง เดือนธันวาคม 2540 ประกอบ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะวิเคราะห์การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายใน 2 ด้าน คือ

2.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่าย

การเก็บข้อมูลโดยอาศัยแหล่งข้อมูลข้างต้น พบว่าในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 มีภาพยนตร์ต่างประเทศเข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยทั้งสิ้น 1,235 เรื่อง จากผู้นำเข้าทั้งสิ้น 29 ราย ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สถิติภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย พ.ศ.2537-2541 จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่าย

หน่วย : เรื่อง

อันดับ	บริษัท	2537	2538	2539	2540	2541	รวม
1	มงคลภาพยนตร์	103	124	136	142	75	580
2	พ็อกซ์/วอร์เนอร์*	51	51	43	27	26	198
3	ยูไนเต็ท อินเตอร์เนชั่นแนล พิกเจอร์ส	22	24	29	22	19	116
4	นนทนนท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์	22	15	14	11	6	68
5	เอเพ็กซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล	13	14	12	11	5	55
6	ธนา เอ็นเตอร์เทนเมนท์	10	17	13	3	0	43
7	โคลัมเบีย โทรสตาร์ บัวนา วิสต้า	0	0	0	17	23	40
8	แมนดารีน ฟิล์ม	0	0	34	4	0	38
9	โกลเด้นทาวน์ ฟิล์ม	6	3	7	0	1	17

ตารางที่ 4.5 สถิติภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้าฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย
พ.ศ.2537-2541 จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่าย (ต่อ)

หน่วย : เรื่อง

อันดับ	บริษัท	2537	2538	2539	2540	2541	รวม
10	เอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส	0	0	0	1	12	13
11	ไทยแมนดาริน พิล์ม	0	2	4	0	0	6
12	เอเชีย แปซิฟิก	2	2	1	0	0	5
13	ทอร์ช เอ็นเตอร์เทนเมนท์	0	0	0	0	4	4
14	นครหลวง	0	2	0	2	0	4
15	สปีด เอ็นเตอร์เทนเมนท์	0	3	0	0	0	3
16	สมมาศ เพชรแก้ว	3	0	0	0	0	3
17	เอ็นเตอร์เทน เน็ทเวิร์ก	0	3	0	0	0	3
18	เฟรช พิล์ม	0	2	0	0	0	2
19	สมชาย อองอาจ	2	0	0	0	0	2
20	แปซิฟิก โฮล์แลนด์	0	0	1	0	0	2
21	เจริญ ภูวงครัตน์ / เทวิน ศรีรัตนวิทยา	1	0	0	0	0	1
22	ณรงค์ ทองทิว	1	0	0	0	0	1
23	ไพโรจน์ ไพโรจน์มา	0	0	0	1	0	1
24	มนตรี ธาดาอำนาจชัย	1	0	0	0	0	1
25	มีเดีย ออฟ มีเดียส์	0	0	1	0	0	1
26	แมกนา	0	0	0	1	0	1
27	วอร์เนอร์ เอเชีย	0	1	0	0	0	1
28	สายัณห์ สีลม	0	1	0	0	0	1
29	สุธรรม นวัตกรรม	0	0	1	0	0	1
	NA. (ไม่มีข้อมูล)	9	4	11	1	0	25
	รวม	246	268	307	243	171	1,235

ที่มา : จากการรวบรวมของผู้วิจัย

หมายเหตุ : *พ็อกซ์/วอร์เนอร์ ในช่วงปี พ.ศ.2537-2539 ประกอบด้วย บริษัททเวนตี เซนจูรี พ็อกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัทวอร์เนอร์ บราเธอร์ส (ฟาร์อีสต์) อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด และ บริษัท ภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ (ประเทศไทย) จำกัด ในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 ประกอบด้วย บริษัท

ทเวนตี เซนจูรี ฟ็อกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัทวอร์เนอร์ บราเธอร์ส (ฟาร์อีสต์) อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด เท่านั้น โดยบริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้แยกตัวออกไปตั้งบริษัทเองภายใต้ชื่อ บริษัทภาพยนตร์ โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ บัวนา วิสด้า (ประเทศไทย) จำกัด หรือ ซีทีบีวี โดยนำภาพยนตร์ของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ ฟิล์ม ดิสทริบิวเตอร์ส อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์บัวนา วิสด้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ไปจัดจำหน่ายเอง

บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยทั้ง 29 รายนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ บริษัทจัดจำหน่ายประเภทมีสังกัด (Dependent Distributor) ซึ่งหมายถึง บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ที่เป็นบริษัทสาขาของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา และบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์อิสระ (Independent Distributor)

ข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้แสดงให้เห็นว่า ในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 มีบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยรายสำคัญ ที่มีการนำภาพยนตร์จากต่างประเทศเข้ามาฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลา 5 ปี เพียง 6 บริษัท เท่านั้น ประกอบด้วย

บริษัทในกลุ่มที่เป็นบริษัทสาขาของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำหน้าที่จัดจำหน่ายภาพยนตร์ของบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์รายใหญ่ในสหรัฐอเมริกา (Major Studio) หรือที่นิยมเรียกว่า "กลุ่มบริษัทเมเจอร์" ได้แก่ บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ 3 บริษัท คือ

ฟ็อกซ์/วอเนอร์

ฟ็อกซ์/วอเนอร์ เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ที่นำภาพยนตร์จากต่างประเทศเข้ามาฉายในโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยมากที่สุดในกลุ่มนี้ ด้วยจำนวน 198 เรื่องตลอดช่วงปี พ.ศ. 2537-2541 หรือคิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 16.03%

ฟ็อกซ์/วอเนอร์ เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ ที่มีฐานะเป็นสำนักงานสาขาของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา โดยในช่วงปี พ.ศ.2537-2539 ฟ็อกซ์/วอเนอร์ ประกอบด้วย บริษัททเวนตี เซนจูรี ฟ็อกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัทวอเนอร์ บราเธอร์ส (ฟาร์

อีสต์) อินคอร์ปอเรชัน จำกัด และบริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ (ประเทศไทย) จำกัด ร่วม
 ทุนกันดำเนินการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยใช้อาคารสำนักงานและผู้บริหารชุด
 เดียวกัน จนเสมือนหนึ่งเป็นบริษัทเดียวกัน

ทั้งนี้ บริษัททเวนตี เซ็นจูรี ฟ็อกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด จัดจำหน่ายภาพยนตร์
 ของทเวนตี เซ็นจูรี ฟ็อกซ์ สตูดิโอ (Twentieth Century Fox Studio) บริษัทวอร์เนอร์ บราเธอร์ส
 (ฟาร์อีสต์) อินคอร์ปอเรชัน จำกัด จัดจำหน่ายภาพยนตร์ของ วอเนอร์ บราเธอร์ส สตูดิโอ (Warner
 Bros. Studio) ภาพยนตร์ที่จัดจำหน่ายโดยบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์บัวนา วิสต้า อินเตอร์เนชั่น
 แนล จำกัด ซึ่งประกอบด้วย ภาพยนตร์ของ วอลท์ ดิสนีย์ พิกเจอร์ส (Walt Disney Pictures) ทัชส
 โตน พิกเจอร์ส (Touchstone Pictures) และฮอลลีวูด พิกเจอร์ส (Hollywood Pictures) และบริษัท
 ภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ (ประเทศไทย) จำกัด จัดจำหน่ายภาพยนตร์ของ โซนี่ พิกเจอร์ส
 (Sony Pictures) โคลัมเบีย พิกเจอร์ส (Columbia Pictures) และไทโรสตาร์ พิกเจอร์ส (TriStar
 Pictures)

ต่อมาในปี พ.ศ.2540 บริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ (ประเทศไทย) ได้แยก
 ตัวออกไปจัดตั้งบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ใหม่ในชื่อ บริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ บัวนา
 วิสต้า (ประเทศไทย) จำกัด หรือ ซีทีบีวี โดยดึงเอาภาพยนตร์ของบริษัทโคลัมเบีย ไทโรสตาร์ และ
 ภาพยนตร์ที่จัดจำหน่ายโดย บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์บัวนา วิสต้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ไป
 จัดจำหน่ายเอง

ซีทีบีวี

ซีทีบีวี หรือ บริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ บัวนา วิสต้า (ประเทศไทย)
 จำกัด คือ บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ที่แยกตัวออกมาจากฟ็อกซ์/วอเนอร์ โดยเป็นบริษัทร่วมทุน
 ของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ ฟิล์ม ดิสทริบิวเตอร์ส อินเตอร์เนชั่นแนล
 จำกัด และบริษัทบัวนา วิสต้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด โดยดึงเอาภาพยนตร์ที่จัดจำหน่ายโดย 2
 บริษัทนี้ ประกอบด้วย ภาพยนตร์ของโคลัมเบีย พิกเจอร์ส, ไทโรสตาร์ พิกเจอร์ส, โซนี่ พิกเจอร์ส,
 ทัชสโตน พิกเจอร์ส, ฮอลลีวูด พิกเจอร์ส และวอลท์ ดิสนีย์ ออกมาจัดจำหน่ายเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540
 เป็นต้นมา และเพียง 2 ปี คือ พ.ศ.2540-2541 ซีทีบีวีนำเข้าภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา มาฉาย
 ทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยทั้งสิ้น 40 เรื่อง คิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 3.24%

ยูไอพี

ยูไอพี หรือ บริษัทยูไนด์ อินเตอร์เนชันแนล พิกเจอร์ (พาริอิสต์) จำกัด นำเข้าภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกามาฉายในประเทศไทยในช่วง พ.ศ.2537-2541 ทั้งสิ้น 116 เรื่อง คิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 9.39% ยูไอพีจัดจำหน่ายภาพยนตร์ของพาราเมาต์ พิกเจอร์ส (Paramount Pictures), ยูนิเวอร์แซล พิกเจอร์ส (Universal Pictures), เอ็มจีเอ็ม/ยูเอ (MGM/UA) และดรีมเวิร์กส์ เอสเคจี (Dream Works SKG)

ส่วนบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์อิสระในประเทศไทย รายสำคัญประกอบด้วย

มงคลภาพยนตร์

บริษัทมงคลภาพยนตร์ จำกัด เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์อิสระ ที่อยู่ในธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทยมานานกว่า 30 ปี และเป็นผู้นำภาพยนตร์จากต่างประเทศ เข้ามาฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 ด้วยจำนวนถึง 580 เรื่อง จากทั้งหมด 1,234 เรื่อง หรือคิดเป็นส่วนแบ่งตลาดถึง 46.96% ซึ่งส่วนมากเป็นภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา และฮ่องกง ซึ่งสร้างโดยบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์อิสระ (Independent Studio) อาทิ ภาพยนตร์จากนิวไลน์ ซีเนม่า (New Line Cinema), โพลีแกรม (Polygram), มิราแม็กซ์ (Miramax International), โกลเด้น ฮาร์เวสต์ (Golden Harvest) และวินส์ พิล์ม เป็นต้น

นนทนนท์

บริษัทนนทนนท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด เป็นบริษัทที่เปิดดำเนินการด้านการนำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศมาจัดจำหน่ายในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 โดยในช่วงแรกจะนำเข้าภาพยนตร์จากฮ่องกงเป็นส่วนมาก แต่ในระยะ 6-7 ปีหลังนี้เริ่มหันมานำเข้าภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกามากขึ้น จนในปัจจุบันนี้ภาพยนตร์เกือบทั้งหมดของนนทนนท์ เป็นภาพยนตร์สหรัฐอเมริกา โดยในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 นนทนนท์ นำเข้าภาพยนตร์มาฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยทั้งสิ้น 68 เรื่อง คิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 5.51%

เอเพ็กซ์

บริษัทเอเพ็กซ์ อินเตอร์เนชันแนล จำกัด เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ ที่อยู่ในธุรกิจนี้มายาวนานเช่นกัน และในช่วง 10 ปีก่อนหน้านี้ก็เคยเป็นผู้นำตลาดทั้งทางด้านปริมาณและด้านรายได้ แต่ในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 เอเพ็กซ์ได้ลดการนำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศลง โดยการนำเข้าในช่วงนี้มีเพียง 55 เรื่อง หรือคิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 4.45%

เอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส

บริษัทเอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส จำกัด เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ซึ่งแม้จะเป็นบริษัทใหม่ที่เพิ่งเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2540 แต่ก็ยังเป็นบริษัทของผู้ประกอบการที่อยู่ในธุรกิจภาพยนตร์มายาวนาน มีเครือข่ายที่ครอบคลุมในทุกส่วนของธุรกิจภาพยนตร์ กล่าวคือ สร้างภาพยนตร์ไทย (ในนามบริษัทไท เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด) และดำเนินธุรกิจโรงภาพยนตร์ (ในนามบริษัทเอ็นเตอร์เทน เอ็นเตอร์ เนท์เวิร์ก จำกัด และบริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด็น วิลเลจ จำกัด หรือ อีจิว) เฉพาะในปี พ.ศ.2541 บริษัทเอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส นำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศมากที่สุดเป็นอันดับ 5 ด้วยจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นโดยมีส่วนแบ่งตลาด 7.01% เหนือกว่านทพันธ์ และเอเพ็กซ์ จึงทำให้มีอจมองข้ามความสำคัญของบริษัทเอ็นเตอร์เทน พิกเจอร์ส ในฐานะที่เป็นผู้นำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศรายสำคัญ อีกรายหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน

อื่นๆ

บริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศรายสำคัญอื่นๆ อาทิ บริษัทแมนดารินฟิล์ม, บริษัทโกลเด็นทาวน์ ฟิล์ม, บริษัททอร์ช เอ็นเตอร์เทนเมนท์ และบริษัทธนา เอ็นเตอร์เทนเมนท์ ซึ่งเป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ ซึ่งเน้นนำเข้าภาพยนตร์จากฮ่องกงเป็นหลัก แต่ภาพยนตร์ของบริษัทเหล่านี้หลายเรื่องเป็นภาพยนตร์เกรด บี จึงไม่ค่อยได้รับการต้อนรับจากผู้ชมในวงกว้างมากนัก รวมทั้งการนำเข้าก็ยังขาดความสม่ำเสมออีกด้วย

นอกจากนั้น ยังพบว่าบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศรายใหญ่ ซึ่งนำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศมาฉายในประเทศไทยเฉลี่ยมากกว่า 10 เรื่องต่อปี เพียง 5 บริษัทเท่านั้น

ในจำนวนนี้ 3 บริษัท อยู่ในกลุ่มบริษัทเมเจอร์ ซึ่งนำเข้าเฉพาะภาพยนตร์จากประเทศตะวันตก หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า "ภาพยนตร์ฝรั่ง" ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ขณะที่อีก 2 บริษัท คือ มงคลภาพยนตร์ และนนท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ นั้น แม้ว่าจะมีการนำเข้าภาพยนตร์จากประเทศในเอเชีย ยุโรป และอเมริกามาฉายทางโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย แต่สัดส่วนของภาพยนตร์จากประเทศในเอเชียนั้นก็ลดลงอย่างมาก

กรณีของบริษัทนนท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ นั้น มีการนำเข้าภาพยนตร์จากประเทศในเอเชียตลอดช่วง 5 ปีนี้เพียง 7 เรื่อง ทุกเรื่องเป็นภาพยนตร์จากฮ่องกง โดยเป็นการนำเข้าในปี พ.ศ. 2537 จำนวน 6 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2540 อีก 1 เรื่องเท่านั้น และนี่คืออีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทย มีการกระจุกตัวโดยภาพยนตร์จากประเทศสหรัฐอเมริกาในระดับสูง

การวิเคราะห์ในข้อนี้พบการกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย ด้านปริมาณภาพยนตร์ โดยบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ผู้นำตลาด 4 รายแรก (CR4) ในระดับสูงมาก ดังนี้

ตารางที่ 4.6 อัตราการกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ผู้นำตลาด 4 รายแรก (CR4)

หน่วย : ร้อยละ

พ.ศ.	CR4	อื่นๆ
2537	80.49	19.51
2538	80.60	19.40
2539	78.83	21.17
2540	85.60	14.40
2541	83.63	16.37
รวม	77.89	22.11

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลตามตารางที่ 4.5

การกระจุกตัวด้านปริมาณภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ในระดับสูงเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นว่าตลาดภาพยนตร์ต่างประเทศของประเทศไทย อยู่ในสภาพของการ

ผูกขาดที่เสี่ยงต่อการถูกควบคุมและชี้นำตลาด โดยบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ผู้นำตลาดเพียงไม่กี่รายได้ง่าย

2.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ (Box Office) จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่าย

การวิเคราะห์ในข้อนี้ ยังคงพบข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมรายได้ของภาพยนตร์ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในข้อ 1.2 ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถจำแนกรายได้ของภาพยนตร์ ตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ ได้ละเอียดถึงขั้นเป็นรายบริษัท เนื่องจากไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใด ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลนี้อย่างเป็นทางการ ขณะเดียวกันรายได้ของภาพยนตร์ยังถือเป็นความลับทางธุรกิจของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์แต่ละราย โดยมีเพียงบริษัทในกลุ่มบริษัทเมเจอร์เท่านั้นที่ยอมเปิดเผยข้อมูลนี้ ดังนั้นการวิเคราะห์การกระจุกตัวด้านรายได้ของภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์นี้ จึงสามารถแบ่งได้คร่าวๆ เป็นภาพยนตร์จากกลุ่มบริษัทเมเจอร์ และกลุ่มบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์อิสระเท่านั้น

ข้อมูลในตารางที่ 4.7 ซึ่งแสดงส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ของภาพยนตร์ต่างประเทศ จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่ายข้างล่างนี้ อาศัยข้อมูลรายได้ของกลุ่มบริษัทเมเจอร์ ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์จากบริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย ไทโรสตาร์ บัวนา วิสต้า (ประเทศไทย) จำกัด อย่างไรก็ตามบริษัทฯ เพิ่งเปิดดำเนินการในปี พ.ศ.2540 จึงมีข้อมูลเพียง 2 ปี คือ พ.ศ.2540 และ 2541 เท่านั้น ขณะที่รายได้ของภาพยนตร์ของบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์อิสระ คือส่วนต่างของรายได้ของภาพยนตร์ต่างประเทศทั้งหมด (ไม่รวมภาพยนตร์ไทย) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ รชตธีระบุตร ผู้จัดการฝ่ายขายอาวุโส ลบด้วยรายได้ของภาพยนตร์ของกลุ่มบริษัทเมเจอร์

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 ส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ของภาพยนตร์ต่างประเทศ (Box Office) จำแนกตามบริษัทจัดจำหน่าย

หน่วย : พันล้านบาท

	รายได้ (พันล้านบาท)		ส่วนแบ่งตลาด (%)		เปลี่ยนแปลง (%)	
	2540	2541	2540	2541	รายได้	ส่วนแบ่ง
เมเจอร์	1,546	1,859	81.84	81.18	20.45	-0.81
บริษัทอิสระ	343	431	18.16	18.82	25.66	3.63
รวม	1,889	2,290	100.00	100.00	21.23	0.00

ที่มา : บริษัทภาพยนตร์ โคลัมเบีย โทรสตาร์ บัวนา วิสต้า (ประเทศไทย) จำกัด

ทั้งนี้ พบว่าตลาดภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย มีการกระจุกตัวด้านรายได้ในระดับสูงมาก โดยบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศในกลุ่มบริษัทเมเจอร์ 3 บริษัท ซึ่งทั้งหมดเป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา สามารถครองส่วนแบ่งตลาดได้มากกว่า 80%

แต่หากพิจารณาในรายละเอียดของส่วนแบ่งตลาด เฉพาะในกลุ่มบริษัทเมเจอร์เอง จะเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.8 ส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ เฉพาะในกลุ่มบริษัทเมเจอร์

บริษัท	รายได้ (บาท)		ส่วนแบ่งตลาด (%)		เปลี่ยนแปลง (%)	
	2540	2541	2540	2541	รายได้	ส่วนแบ่ง
ซีทีบีวี	706,421,648	716,993,715	45.69	38.58	1.50	-15.57
พ็อกซ์/วอร์เนอร์	398,811,231	667,095,430	25.80	35.89	67.27	39.14
ยูไอที	440,792,511	474,546,808	28.51	25.53	7.66	-10.75
รวม	1,546,025,390	1,858,635,953	100.00	100.00	20.22	0.00

ที่มา : บริษัทภาพยนตร์ โคลัมเบีย โทรสตาร์ บัวนา วิสต้า (ประเทศไทย) จำกัด

ในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 นั้น ซีทีบีวี หรือ บริษัทภาพยนตร์โคลัมเบีย โทรสตาร์ บัรนา วิสตา (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้มากที่สุดในกลุ่มบริษัทเมเจอร์ และมากที่สุดในประเทศไทยด้วย แม้ว่าเพิ่งจะแยกตัวออกจากฟ็อกซ์/วอเนอร์ มาก่อบริษัทใหม่ในปี พ.ศ.2540 นี้เอง

3) การกระจุกตัวในตลาดภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทโรงภาพยนตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ จะวิเคราะห์การกระจุกตัวของตลาดภาพยนตร์ของประเทศไทย จำแนกตามบริษัทโรงภาพยนตร์ เฉพาะในส่วนของโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร การจำแนกโรงภาพยนตร์ทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานครตามเครือโรงภาพยนตร์ จะอาศัยความเป็นเจ้าของของผู้ประกอบการ หรือข้อตกลงในการร่วมมือกันเป็นเครือโรงภาพยนตร์ในลักษณะอื่นใด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นเกณฑ์ในการจำแนก

3.1) การกระจุกตัวด้านปริมาณโรงภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทโรงภาพยนตร์

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านปริมาณโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี พ.ศ.2537-2541 พบว่า ปริมาณโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานครมีการขยายตัวค่อนข้างมาก กล่าวคือเพิ่มจาก 122 โรงในปี พ.ศ.2537 เป็น 245 โรงในปี พ.ศ.2541 หรือเพิ่มขึ้นถึง 100.82% โดยจำนวนโรงภาพยนตร์ในแต่ละปีเป็นดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 ปริมาณโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ณ วันสิ้นปี
ในช่วงปี พ.ศ.2537-2541

พ.ศ.	จำนวน (โรง)	เพิ่ม-ลด (%)
2537	122	6.09
2538	NA.	NA.
2539	240	96.72*
2540	231	-3.75
2541	245**	8.22

ที่มา : 2537 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2538 ไม่มีข้อมูล เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดเก็บรักษาข้อมูลไว้

2539-2541 จากกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : *อัตราการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ.2539 เป็นตัวเลขเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2537

**จำนวนโรงภาพยนตร์ในปี พ.ศ.2541 ไม่นับรวมเอ็มบีเค ฮอล, เดอะมอลล์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ 2 แห่ง (สาขาบางแค และบางกะปิ), วอชิงตัน 1 และโอเอ(นิวโอเอ) ซึ่งมีได้ใช้เป็นสถานที่ฉายภาพยนตร์โดยตรง (ผู้วิจัย)

จากจำนวนโรงภาพยนตร์ 245 โรงในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็นโรงภาพยนตร์ชั้น 1 จำนวน 202 โรง และโรงภาพยนตร์ชั้น 2 อีก 43 โรง นอกจากนี้ ในส่วนของโรงภาพยนตร์ชั้น 1 ยังสามารถแบ่งตามเครือโรงภาพยนตร์ ภายใต้ความเป็นเจ้าของ และการควบคุมของผู้ประกอบการรายสำคัญในธุรกิจโรงภาพยนตร์ได้ ดังนี้

โรงภาพยนตร์ของตระกูล "พูลวรลักษณ์"

อาจกล่าวได้ว่าตระกูล "พูลวรลักษณ์" นับเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งในธุรกิจโรงภาพยนตร์ของประเทศไทย โดยตระกูลนี้ทำธุรกิจโรงภาพยนตร์มายาวนานกว่า 40 ปี และมีโรงภาพยนตร์เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่า 100 โรง

4 พี่น้องในตระกูล "พูลวรลักษณ์" ประกอบด้วย เจริญ จำเริญ เกษม และจรัส เริ่มดำเนินงานธุรกิจโรงภาพยนตร์ในนาม "บริษัท กงสี โภ บราเดอร์ จำกัด" โดยเปิดโรงภาพยนตร์แห่ง

แรกในปีพ.ศ.2502 ชื่อศรีตลาดพลู อยู่ที่ฝั่งธนบุรี ก่อนจะข้ามมาฝั่งกรุงเทพเปิดโรงภาพยนตร์ชั้น 1 แห่งแรกชื่อ เพชรรามมา อยู่ที่ประตูน้ำ ในปี พ.ศ.2506 (อาริยา พงษ์เพียรไพโรจน์, 2540 : ฐานเศรษฐกิจ, 21 ก.พ. 2542)

ธุรกิจโรงภาพยนตร์ของบริษัททงสี โก บราเดอร์ เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเปิดโรงภาพยนตร์ใหม่หลายแห่งในเวลาต่อมา อาทิ เซ็นจูรี, แม็คแคนนา, บางแครามมา, เอ็มไพร์, เจลิมนบุรี, สามย่าน, ตลาดพร้าวรามมา, คลองเตยรามมา และพหลโยธินรามมา เป็นต้น ต่อมา 4 พี่น้องจึงมีการแยกตัวออกมาทำธุรกิจโรงภาพยนตร์ของตัวเอง จนกระทั่งกลายเป็นเครือโรงภาพยนตร์ 4 เครือใหญ่ในปัจจุบัน คือ

เครือเอ็นเตอร์เทน เธียเตอร์ เน็ทเวิร์ก (Entertain Theatre Network)

โรงภาพยนตร์ในเครือเอ็นเตอร์เทน เธียเตอร์ เน็ทเวิร์ก อยู่ภายใต้การบริหารของบริษัทเอ็นเตอร์เทน เธียเตอร์ เน็ทเวิร์ก จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของครอบครัวพูลวรลักษณ์ ในสายของเจริญ พูลวรลักษณ์ และบุตรชาย 2 คน คือ วิชัย และวิสูตร พูลวรลักษณ์ โดยเป็นการแยกตัวออกจากบริษัททงสี โก บราเดอร์ จำกัด เพื่อมาดำเนินกิจการโรงภาพยนตร์ของตัวเอง โดยเน้นเปิดโรงภาพยนตร์แบบมินิเธียเตอร์ในศูนย์การค้า และมอบหมายให้วิชัย พูลวรลักษณ์ ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการ

ปัจจุบันเครือเอ็นเตอร์เทน เธียเตอร์ เน็ทเวิร์ก มีโรงภาพยนตร์ในเครือทั้งสิ้น 17 โรง เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมี 6 โรง ประกอบด้วย เซ็นทรัล ตลาดพร้าว 3-7 จำนวน 5 โรง, และเอ็นเตอร์เทนวงศ์สว่าง ที่ห้างสรรพสินค้าป๊ิกซี่ วงศ์สว่าง 1 โรง ส่วนที่เหลือ ได้แก่ บางลำพู งามวงศ์วาน 1-4 จำนวน 4 โรง, อิมพีเรียล สำโรง 7-12 จำนวน 6 โรง, เมอร์ริคิงส์ รัชสิต 2 จำนวน 1 โรง

เครืออีจิว

เครืออีจิว เป็นเครือโรงภาพยนตร์ ที่มีจำนวนโรงภาพยนตร์ในสังกัดมากที่สุด คือมีถึง 73 โรง ใน 9 สาขา (ในจำนวนนี้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 51 โรง ใน 6 สาขา) ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด้น วิลเลจ จำกัด (Entertain Golden Village) หรือ อีจิว (EGV) เป็นการร่วมทุนของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับภาพยนตร์ 3 บริษัท คือ บริษัทเอ็นเตอร์เทน เธียเตอร์ เน็ทเวิร์ก จำกัด, บริษัทโกลเด้น ฮาร์เวสต์ จำกัด (Golden Harvest) ซึ่งเป็น

บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์รายใหญ่ของฮ่องกง และบริษัทวิลเลจ โรดโชว์ จำกัด (มหาชน) จากประเทศออสเตรเลีย ซึ่งทำธุรกิจโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์ในประเทศต่างๆทั่วโลก เช่น ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์, เยอรมัน, ฝรั่งเศส, อาร์เจนตินา, ฮ่องกง และสิงคโปร์ เป็นต้น

อีจิว ซึ่งมีวิชัย พูลวรลักษณ์ ดำรงตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และมีวิสูตร พูลวรลักษณ์เป็นกรรมการบริหาร ถือเป็นผู้ริเริ่มเปิดดำเนินธุรกิจโรงภาพยนตร์ประเภทมัลติเพล็กซ์เป็นรายแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ.2537 โดยโรงภาพยนตร์อีจิว บางแค 10 นับเป็นโรงภาพยนตร์แห่งแรกที่บริษัทได้เปิดบริการ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรง

เครืออีจิวมีโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ได้แก่ อีจิว ซีเนพลัส 1-3 (เดอะมอลล์ บางกะปิ) จำนวน 3 โรง, อีจิว บางแค 10 จำนวน 10 โรง, อีจิว ซีคอน 14 จำนวน 14 โรง, อีจิว แฟชั่นไอส์แลนด์ 7 จำนวน 7 โรง, อีจิว ปิ่นเกล้า 10 จำนวน 10 โรง และอีจิว ลาดพร้าว 7 จำนวน 7 โรง นอกนั้นเป็นโรงภาพยนตร์ที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครอีก 3 สาขา จำนวน 22 โรง ได้แก่ อีจิว รังสิต 14 จำนวน 14 โรง ที่ จ.ปทุมธานี, อีจิว บางพลี 4 จำนวน 4 โรง ที่ จ.สมุทรปราการ, และอีจิว ศรีราชา 4 จำนวน 4 โรง ที่ จ.ชลบุรี

เครือเมเจอร์ กรุ๊ป

เมเจอร์ กรุ๊ป เป็นเครือโรงภาพยนตร์ขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง อยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัท เมเจอร์ กรุ๊ป เธียเตอร์ จำกัด (Major Group Theatre Co., Ltd.) ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่จำเริญ พูลวรลักษณ์ แยกตัวออกมาดำเนินธุรกิจโรงภาพยนตร์ของตัวเอง โดยเน้นไปที่การเปิดตลาดโรงภาพยนตร์แบบมินิ เธียเตอร์ (Mini Theatre) ในศูนย์การค้า โดยเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2527 ด้วยการเช่าพื้นที่ในศูนย์การค้าเดอะมอลล์ รามคำแหง ทำโรงภาพยนตร์เอ็มจีเอ็มจนประสบความสำเร็จ

ปัจจุบันเครือเมเจอร์มีโรงภาพยนตร์เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 36 โรง ประกอบด้วย เดอะวอเนอร์, แมคแคนนา, เอ็มจีเอ็ม 1-2, เซ็นจูรี่ 1-3, เซฟโก้ 1-3, ฟอรั่ม 1-4, เวลิต์เทรด เมเจอร์ 1-8, มัลติเพล็กซ์ 7 รามคำแหง (เวลโก้ 1-7) และเมเจอร์ฮอลลีวู้ด 1-7 โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การบริหารงานของ วิชา พูลวรลักษณ์ บุตรชายของจำเริญ

เครือเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์

โรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ เป็นโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์ ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัทเวลแลนด์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด ซึ่งมีวิชา พูลวรลักษณ์เป็นเจ้าของ และดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

เดิมที่บริษัทเวลแลนด์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยบริหารห้างสรรพสินค้าเวลโก้ ปิ่นเกล้า ซึ่งมีโรงภาพยนตร์แบบมินิ เธียร์เตอร์ของจำเริญเปิดให้บริการอยู่ ก่อนที่ห้างสรรพสินค้าเวลโก้จะถูกเพลิงไหม้เสียหายในปี พ.ศ.2537 วิชาจึงตัดสินใจทบทวนห้างสรรพสินค้าเวลโก้ทิ้ง แล้วเปลี่ยนมาสร้างโรงภาพยนตร์ภายใต้แนวคิดใหม่ "เมืองหนัง" ขึ้น ภายใต้ชื่อ "เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์"

ปัจจุบัน เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ มีโรงภาพยนตร์ในเครือ 3 สาขา จำนวนทั้งสิ้น 31 โรง ประกอบด้วย เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ ปิ่นเกล้า จำนวน 8 โรง, เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ สุขุมวิท (เอกมัย) จำนวน 8 โรง และเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ รัชโยธิน จำนวน 15 โรง (แต่ ณ วันสิ้นปี พ.ศ. 2541 เปิดให้บริการเพียง 10 โรง)

เครือไฟว์สตาร์

ธุรกิจโรงภาพยนตร์เป็นธุรกิจแขนงหนึ่งของไฟว์สตาร์ กรุ๊ป ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่รายหนึ่งในธุรกิจภาพยนตร์ของไทย โดยไฟว์สตาร์ถือเป็นผู้สร้างภาพยนตร์ไทยรายใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในส่วนของธุรกิจภาพยนตร์ต่างประเทศนั้น แม้ว่าไฟว์สตาร์ กรุ๊ป จะมีการนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศผ่านทางบริษัท เอเชีย แปซิฟิก จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ แต่ก็มีจำนวนน้อยมาก เพียง 17 เรื่องตลอดช่วงปี พ.ศ.2537-2541

ไฟว์สตาร์ กรุ๊ป ก่อตั้งโดยเกียรติ เขียมพิงพร (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) เมื่อปี พ.ศ. 2516 ด้วยการทำธุรกิจจัดจำหน่ายภาพยนตร์ (สายหนัง) ก่อนที่หันมาสร้างภาพยนตร์ไทย และหลังจากนั้นจึงขยายตัวมาทำธุรกิจโรงภาพยนตร์ ในช่วงประมาณปี พ.ศ.2520-2521 โดยมีโรงภาพยนตร์เอเธนต์ เป็นโรงในเครือโรงแรก (ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง, สัมภาษณ์ 8 เมษายน 2542)

ปัจจุบันไฟว์สตาร์มีโรงพยาบาลในเครือทั้งสิ้นกว่า 30 โรง เฉพาะโรงที่เป็นของไฟว์สตาร์เอง มีมากกว่า 10 โรง โดยโรงที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมี 12 โรง ประกอบด้วย เซ็นทรัล ซิตี้ บางนา 2 จำนวน 1 โรง, เซ็นทรัล งามอินทรา 3 จำนวน 1 โรง, ดับเบิลยู ที ซี ไฟว์สตาร์ 1-2 จำนวน 2 โรง, เดอะมอลล์ ซีเนเพล็กซ์ 8-9 (บางกะปิ) จำนวน 2 โรง, เดอะมอลล์ บางแค 1-2 จำนวน 2 โรง, ลาตพร้าวสะพาน 2 จำนวน 1 โรง, พาด้า 3 จำนวน 1 โรง และดาวคะนองรามมา 1-2 จำนวน 2 โรง

เครือมงคลภาพยนตร์

โรงพยาบาลในเครือมงคลภาพยนตร์ อยู่ภายใต้การบริหารงานโดยบริษัทมงคลภาพยนตร์ จำกัด ของสมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ หรือที่เรียกกันในวงการภาพยนตร์ว่า “เสี่ยเจียง” เป็นบริษัทจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศรายสำคัญรายหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีบริษัทอื่นๆ ในเครือ ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับภาพยนตร์อีกหลายแห่ง

โรงพยาบาลในเครือมงคลภาพยนตร์เป็นโรงพยาบาลแบบมินิ เฮียร์เตอร์ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 50-60 โรง เฉพาะโรงที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวน 16 โรง ประกอบด้วย เมอร์ริคิงส์ วังบูรพา 1-2 จำนวน 2 โรง, จัสโก้ 1-2 จำนวน 2 โรง, เซ็นทรัล ซิตี้ บางนา 1 และ 3 จำนวน 3 โรง, เซ็นทรัล งามอินทรา 1-2 จำนวน 2 โรง, เวลด์เทรต เฮียร์เตอร์ 1-3 จำนวน 3 โรง, เดอะมอลล์ บางกะปิ 6-7 จำนวน 2 โรง, เดอะมอลล์ บางแค 3-4 จำนวน 2 โรง และเดอะมอลล์รามมา (ท่าพระ) 1 โรง

เครือยูเอ็มจี (UMG)

ยูเอ็มจี หรือ บริษัทยูเอ็มจี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด มีทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาท โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างบริษัท มงคลภาพยนตร์ จำกัด, บริษัทโกลเด้น ฮาร์เวสต์ จำกัด จากฮ่องกง, บริษัทยูไนเต็ด อินเตอร์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือยูคอม, บริษัทออนป้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัทอายแลป จำกัด ในสัดส่วนร้อยละ 35 : 25 : 20 : 15 : 5 ตามลำดับ (ผู้จัดการรายวัน 16 มิถุนายน 2540 : 14) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจโรงพยาบาลแบบมัลติเพล็กซ์ ซึ่งในปัจจุบันได้เปิดดำเนินการแล้ว 2 แห่ง รวม 11 โรง คือ ยูเอ็มจี บางพลี 6 อยู่ที่ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี บางพลี จำนวน 6 โรง และยูเอ็มจี อารีซีเอ 5 อยู่ที่รอยัลซิตี อเวนิว จำนวน 5 โรง

เครือข่ายเอเพ็กซ์ (APEX)

เครือข่ายเอเพ็กซ์ เป็นเครือข่ายโรงภาพยนตร์เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งดำเนินธุรกิจทั้งทางด้านโรงภาพยนตร์ และด้านการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ เฉพาะธุรกิจโรงภาพยนตร์อยู่ภายใต้การดำเนินงานของบริษัทเอเพ็กซ์ภาพยนตร์ จำกัด โดยโรงภาพยนตร์ในเครือข่ายเอเพ็กซ์เคยได้รับความนิยมอย่างมาก จนทำให้สามารถครองส่วนแบ่งตลาดได้มากที่สุดอยู่ช่วงหนึ่ง ประมาณ 10 ปีก่อนหน้านี้ โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ทำเลที่ตั้ง ซึ่งเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยที่สำคัญของกลุ่มวัยรุ่นอย่างสยามสแควร์

ในปัจจุบันเครือข่ายเอเพ็กซ์มีโรงภาพยนตร์ในเครือข่าย 20 โรง เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมี 17 โรง ประกอบด้วย สกาล่า, สยาม, ลิโต้ 1-3, อินทรา, พันธุ์ทิพย์, เอเพ็กซ์ 1-2 (ท่าพระ), ซีเนเพล็กซ์ 7-8 (เดอะมอลล์ ท่าพระ), และเสริมัลติเพล็กซ์ 1-6 ที่เหลืออีก 3 โรง ได้แก่ ซีเนเพล็กซ์ 1-3 (เดอะมอลล์ งามวงศ์วาน)

เครือข่ายยูเอ (UA)

โรงภาพยนตร์ในเครือข่ายยูเอ (UA) หรือ ยูไนเต็ด อาร์ติส (United Artists) อยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัทสยาม ยูเอทีซี จำกัด (Siam United Artists Theatre Circuit Co., Ltd.) ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างกลุ่มทุนของคนไทย และทุนต่างชาติ โดยฝ่ายทุนไทยมี 3 ราย ถือหุ้นรวมกัน 61% ประกอบด้วย บริษัทไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น จำกัด, กลุ่มสยามทีวี (สยาม ทีวี แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น) และบริษัท ซีวีดี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และฝ่ายทุนต่างชาติ 3 รายเช่นกัน ถือหุ้นรวมกัน 39% ประกอบด้วย บริษัทยูไนเต็ด อาร์ติส จำกัด จากสหรัฐอเมริกา, บริษัทชอร์ บราเดอร์ส จำกัด จากฮ่องกง และบริษัทแปซิฟิก มีเดีย จากอังกฤษ มีทุนจดทะเบียนเริ่มต้น 50 ล้านบาท ก่อนที่จะเพิ่มทุนเป็น 250 ล้านบาท (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 17 สิงหาคม 2541)

ปัจจุบันเครือข่ายยูเอมีโรงภาพยนตร์ในเครือข่าย 2 สาขา จำนวน 14 โรง ประกอบด้วย ยูไนเต็ด อาร์ติส เอ็มโพเรียม จำนวน 5 โรง และยูไนเต็ด อาร์ติส เซ็นทรัล พระราม 3 จำนวน 9 โรง

เครือนครหลวง หรือ เอ็นเค (NK)

โรงภาพยนตร์ในเครือนครหลวง หรือเอ็นเค อยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัทนครหลวงโปรโมชั่น จำกัด ซึ่งเป็นทั้งผู้สร้างภาพยนตร์ไทย และผู้ประกอบการโรงภาพยนตร์ชั้น 2

อีกหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม นครหลวงก้าวเข้าสู่ธุรกิจโรงภาพยนตร์ชั้น 1 ด้วยการเปิดโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์ ซึ่งมีจุดขายอยู่ที่การเป็นโรงภาพยนตร์ระบบ THX (Tomilinson Holman Experiment) ทุกโรงขึ้นเป็นครั้งแรกภายใต้ชื่อ เอ็นเค ทีเอชเอ็กซ์ 6 ห้างสรรพสินค้า นิวเวิลด์ รัตนาริเบสร์ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2539 จำนวน 6 โรง และต่อมาเปิดเพิ่มอีก 1 แห่ง คือ เอ็นเค ทีเอชเอ็กซ์ 4 ที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ ท่าพระ จำนวน 4 โรง จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เครือนนท์

นนท์ หรือ บริษัทนนท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด เป็นบริษัทที่อยู่ในธุรกิจภาพยนตร์มายาวนานเช่นกัน โดยเริ่มต้นจากการเป็นเจ้าของกิจการโรงภาพยนตร์กรุงเทพฯ แต่ต่อมาในช่วงประมาณปี พ.ศ.2527-2528 บริษัทฯ ได้ขายกิจการนี้ไป เพราะทำเลที่ตั้งของโรงภาพยนตร์ไม่เอื้ออำนวย แล้วหันไปดำเนินธุรกิจนำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ ภายใต้การบริหารงานของอานนท์ อิศวานนท์ ซึ่งก้าวขึ้นมาดูแลกิจการแทนบิดา ก่อนที่จะกลับไปทำธุรกิจโรงภาพยนตร์อีกครั้งในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2531-2532 โดยเป็นโรงภาพยนตร์แบบมินิ เธียร์เตอร์ ซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์การค้า

ปัจจุบันเครือนนท์มีโรงภาพยนตร์ 8 โรง เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมี 5 โรง ประกอบด้วย เซ็นทรัล วงศ์สว่าง 1 โรง, เดอะมอลล์ บางกะปิ 2 โรง, เดอะมอลล์ บางแค 2 โรง ที่เหลืออีก 3 โรง ได้แก่ อิมพีเรียลเวิลด์ สำโรง 2 โรง และเดอะมอลล์ งามวงศ์วาน 1 โรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 จำนวนโรงภาพยนตร์ของเครือโรงภาพยนตร์สำคัญ
เฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2541

เครือโรงภาพยนตร์	จำนวนโรง
อีจิว	51
เมเจอร์ กรุ๊ป	36
เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์	26
มงคลภาพยนตร์ และยูเอ็มจี	21
เอเพ็กซ์	17
ยูเอ	14
ไฟว์สตาร์	12
เอ็นเตอร์เทน เซียเตอร์ เนทเวิร์ก	6
นันทน์เอ็นเตอร์เทนเมนท์	5
นครหลวง (เอ็นเค)	4

ที่มา : โดยการจำแนกของผู้วิจัย โดยอาศัยการสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัทโรงภาพยนตร์
บนพื้นฐานข้อมูลรายชื่อโรงภาพยนตร์ จากกรมโยธาธิการ

จำนวนโรงภาพยนตร์ของบริษัทโรงภาพยนตร์ หรือเครือโรงภาพยนตร์รายใหญ่ 4
รายแรก ซึ่งประกอบด้วย อีจิว, เมเจอร์ กรุ๊ป, เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ และมงคลภาพยนตร์และยูเอ็มจี
ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2541 มีจำนวน 134 โรง คิดเป็นอัตราการกระจุกตัวโดยผู้นำตลาด 4 ราย
แรก (CR4) เท่ากับ 54.69% ของโรงภาพยนตร์ทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร และเท่ากับ 66.34%
ของโรงภาพยนตร์ชั้น 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าการกระจุกตัวในระดับสูง

3.2) การกระจุกตัวด้านรายได้ของโรงภาพยนตร์ (Box Office) จำแนกตาม
บริษัทโรงภาพยนตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านรายได้ของโรงภาพยนตร์ สำหรับการวิเคราะห์ในข้อนี้
ยังคงพบข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในข้อ 1.1 และ 1.2 เนื่องจากข้อมูล
ด้านรายได้ของโรงภาพยนตร์นั้น ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลนี้
อย่างเป็นทางการ และโรงภาพยนตร์แต่ละรายก็ถือเป็นความลับทางธุรกิจของตนเองด้วย

วิสูตร พูลวรลักษณ์ (สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2542) กล่าวว่า เป็นการยากที่จะทราบส่วนแบ่งตลาดที่แน่นอนของโรงพยาบาลนครแต่ละราย เพราะการขอตัวเลขรายได้จากโรงพยาบาลนครทำได้ยากมาก เนื่องจากไม่ค่อยมีการเปิดเผยข้อมูลด้านนี้ แต่ผู้ประกอบการแต่ละรายก็จะมีวิธีการของตัวเองในการประเมิน

สำหรับบริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด้น วิลเลจ จำกัด หรืออีจิว ทำการประเมินมูลค่าตลาด หรือรายได้จากค่าตัวเข้าชมภาพยนตร์ของโรงภาพยนตร์ชั้น 1 ทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี พ.ศ.2541 ว่ามีมูลค่ารวมประมาณ 2,313 ล้านบาท คิดเป็นจำนวนผู้เข้าชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ทั้งสิ้น 28.17 ล้านคน โดยโรงภาพยนตร์ในเครืออีจิว มีรายได้จากค่าตัวชมภาพยนตร์ประมาณ 860 ล้านบาท คิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 37.18% หรือเท่ากับ 10.07 ล้านคน ส่วนโรงภาพยนตร์อื่นๆ มีรายได้จากค่าตัวชมภาพยนตร์ประมาณ 1,453 ล้านบาท คิดเป็นส่วนแบ่งตลาด 62.82% หรือเป็นจำนวนผู้ชมเท่ากับ 18.1 ล้านคน

ส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ของเครือโรงภาพยนตร์ต่างๆ ในปี พ.ศ.2541 เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.11 ส่วนแบ่งตลาดด้านรายได้ของเครือโรงภาพยนตร์ต่างๆ ในปี พ.ศ.2541

บริษัทโรงภาพยนตร์	ส่วนแบ่ง (%)
อีจิว	37
เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์	22
เอเพ็กซ์	10
เมเจอร์ กรุ๊ป	9
มงคลภาพยนตร์ และยูเอ็มจี	6
นครหลวง	5
นันทน์	4
ยูเอ	4
เอ็นเตอร์เทน เรียดอร์ เนทเวิร์ก	3
รวม	100

ที่มา : บริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด้น วิลเลจ จำกัด

ส่วนแบ่งตลาดข้างต้น ใกล้เคียงกับการประเมินของ ราช ธีระบุตร (สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2542) ซึ่งระบุว่า ส่วนแบ่งตลาดภาพยนตร์ของโรงภาพยนตร์ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2541 นั้น จะมีการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มโรงภาพยนตร์ประเภทมัลติเพล็กซ์เป็นหลัก โดยในปัจจุบันโรงภาพยนตร์ในเครืออีจิวี น่าจะมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดประมาณ 40% รองลงมาคือโรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ซีเนเพล็กซ์ 20% ส่วนโรงภาพยนตร์ในเครือเอเพ็กซ์ น่าจะมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในราว 10% เท่านั้น

การวิเคราะห์การกระจุกตัวด้านรายได้ของโรงภาพยนตร์ จำแนกตามบริษัทโรงภาพยนตร์ โดยอาศัยข้อมูลส่วนแบ่งตลาดจากบริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด็น วิลเลจ จำกัด ข้างต้น พบว่า มีการกระจุกตัวโดยบริษัทโรงภาพยนตร์ผู้นำตลาด 4 รายแรก (CR4) ซึ่งประกอบด้วย บริษัทเอ็นเตอร์เทน โกลเด็น วิลเลจ จำกัด (เครืออีจิวี) บริษัทเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ จำกัด (เครือเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์) บริษัทเอเพ็กซ์ภาพยนตร์ จำกัด (เครือเอเพ็กซ์) และบริษัทเมเจอร์ กรุ๊ป จำกัด (เครือเมเจอร์ กรุ๊ป) ในอัตราสูงถึง 78%

ประเด็นที่น่าสนใจในการกระจุกตัวนี้ คือ โรงภาพยนตร์ของบริษัทโรงภาพยนตร์ผู้นำตลาดทั้ง 4 รายนี้ เกือบทั้งหมดเป็นโรงภาพยนตร์ ซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์การค้าหรือแหล่งการค้าสำคัญ และส่วนมากยังเป็นโรงภาพยนตร์แบบมัลติเพล็กซ์อีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย